

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és esüförtökön. Előfizetni helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

F. é. ápril elejétől június fogytáig járó évnegyed es előfizetést postán 3 ft 30 krral, helyben borítéktalanul 2 ft 40 krral; April elejétől december végeig járó 3/4 évi előfizetést pedig postán és helyben borítékosan 9 frt, helyben borítéktalanul házhozhordással 7 frt 30 p.krral testvér lapjaira elfogad a' szerk.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések 's előléptetések; tiszavölgyi szabályozás rendezése Kovács Lajos 's a' Nemz. Ujság temesi levelezője ujrafelszólalt; Somogy, Turóc 's Liptó megyék közgyűlései; adat a szomolnokai kerület bányászati-köréből; a képió akadémia ügyében; a kisdudovai példány-intézet eszmecserére felhívása; adakozás Józsefnádor képesarnokára; ismét új intézet; budapesti napló.)
Amerika (Oregon vidéke fölötti alkudozási pontok a két hatalmasság közt; Rosas harezai készületei; költségzavazás; Texas új felosztása; elegy.)
Spanyolország (A' madridi kabinetre hír szerint új kérés készült; progressista propaganda.)
Portugália (A' királyi férj kormányzóságáról szóló javaslat elfogadva.)
Anglia (Sobraoni esata kelet-indiában; fő kormányzó nyilatkozvány az útközet után; parlamenti hányilatkozat az indiai hadsereg és vezéreinek.)
Franciaország (Kamrai viták és javaslatok; algériai tudósítások; Abdelkader futása; elegy.)
Lengyelország (Krakó város élettelensége; általános fegyver-elcsedetés; elegy.)
Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ó es. 's ap. kir. felsége b. Próna y Albertnek eddig viselt Pestmegye főispánhelyettesi hivataláról leköszöntét elfogadni 's őt a hétszemélyes lábla ülnökévé k. kinevezni méltóztatván, helyébe pestmegyei főispáni helyettesül ó felsége jóváhagyásával Földváry Gábor kir. tan. 's eddig volt szatmárnégyezi főispáni helyettes tététt állat; továbbá

Ó es. 's ap. kir. fels. nagyszabados királybíróvá egyszerűsmind a szász nemzet grófjává 's kormányzóki tanácsosa Erdélyben Salmen Ferenczet eddig kormányzóki titoknokot kinevezni; pesti első bíróságú törvényszéknél ujan rendszerezett két ülnökségre Szabó Imre 's Joanno vics Döme tollnokokat, az ujan rendszeresített tollnokságra Hersich Ignác 's János rendszerezett három díjas gyakoronoki állomásra — helybenhagyván Heriban János, Gegus Dániel 's Jordán József gyakoronokoknak 300 pltnyi magas évdíjzabba léptetéseket — Illés Antal, Kornis Károly 's Pataky Józsefet, végre a négy ujan létesített irnokságra Zsolnay Sándor, Kardos János, Szánthó József 's Boldizsár Jánost érdemesíteni; Flek Károlyt, több megye táblabíráját Károlyi György gróf javainak igazgatóját magyar nemességre emelni, végre az ország-szemorvosi második állomás rendszeresítését megengedni, egyszerűsmind ezen állomásra Hartmann Józsefet egy kinevezni méltóztatott.

A' nagym. m. kir. udv. Kamra a' zengi k. sóhivatalnál megürlt mászálói második állomásra Lázár Mihály eddigi szegedi kir. tutaj-ört alkalmazá; a' szegedi tutajorség ezen tóra meg levén szüntetve: — továbbá Huncz József tárkányi kir. sómázamestert saját kérelmére hasonló tisztminőségben Ungvárra helyezte át, tárkányi sómázamesterré pedig Konrád János nagymihályi k. sómázászlót; a' szeredi k. sóhivatalnál Zath János nyugalmaztatása által megürlt ellenörködó sómázamesteri állomásra Perrhoff Ferenc komáromi sómázamestert; nemkülönben Podhajeczky András iglói k. sómázászlót hasonló tisztminőségben szinte saját kérelmére Batára helyeztén át, iglói sómázászlóvá Koston János pozsonyi kir. sóhivatali gyakoronokot; végre Rácz Ferenc komáromi k. sómázokot szinte saját kérelmére hasonló tisztminőségben Szeredre áthelyeztén, az imig megürlt komáromi k. sómázokságra Nagy János eszéki k. sóhivatali ellenört léptette.

Pesten, ápril 10-én hunyt el Stáhl György orvos-tanár, ns Fejér várm. rendes fő orvosa 's bírja 's több tudós társaság tagja, hólyagtaplóbból eredt húzamos kinok után'sneki's köz kedveségben álló édesatyja, helytartósági tanácsos 's országos főorvos Stáhl Ignác ur számtalan tisztelői gyász-kisérétében, 13-án a' ferenczi halottasholtjában eltemtetett. Mindsz. Fejérvár városa egy derék, munkás 's közbizodalmat méltán élvezett orvost, mind a' tisztelt megye egy munkás, tudományos képzettségű tisztviselőt gyászol benne; siratják pedig jeles atyján, szerető rokonin 's barátin kívül neje Tersztyánszky Klára asszony's két fia 's egy leánya. Jóke poraira!

Tiszavölgyi szabályozás rendezése.

(Válaszul S. nek a' Hetilapban 26d. szám.)

Mig a' Hetilap 26d. száma kezembe jutott, meghozá a' posta a' 27d. számot is 's benne a' tiszaszabályozási rendezés további fejtegetését. Ugyanekkor a' p. Hirlap 653d. száma „tiszai levelekben“ a' rendezés elveiről kezd értekezni. Így miután négy magyar lap a' tiszaszabályozás rendezése felett már szolt 's a' kérdés élénk vitát alá került, én visszavonulhatnék a' esatattérrel, hova merész valék első kiállani.

Nem akarom még állítani sem, hogy a' részvétlenség vád — melyet első cikkemben általányosan kimondottam — a' Hetilapot illette. Célom nem vád, vagy szemrehányás vala, hanem az, mi most márfényes eredmény gyanánt áll előttem. Ime azóta a' Hetilap, bp. Híradó, végre a' p. Hirlap is számonkért hoznak tiszaszabályozás körüli fejtegetése-

ket 's a' vita megindult, miben csak az sajnálatos, hogy kis-ső megkéstünk a' célra, hogy egészen korszerűek legyünk. Mindenesetre a' kérdés minél részleteseb megvitatása tisz-tába hozza a' közönséget 's érdekelteteket a' tárgy fölöl 's ez a' debreczeni nagygyűlés előtt még mindig idején van, hová az érdekelt birtokosoknak kellő készülete 's tárgymérettel kell megjelenniök, mit, igaz van a' Hetilapnak — „egy rövid jegyzőkönyvből“ — nem merithetnek.

Még egyszer kimondom: nem szeretek első lenni a' sorompokon belül. Ezt nem tulvitt szerénység mondatjave-lem, mit itt ott igen haszontalan tulajdonnak tartok, 's azt hiszem, hogy ha ki a' ki nem forrt eszme első természetes aberratioival előlép is, de figyelmet bir támasztani az ügy iránt, hogy az megvitatás ujan tisztába hozassék, nincs mit aggdódnia tévedései fölött; hivatását betöltte. Ez egyszer azonban a' tiszaszabályozás rendezésére nézve meggyőző-désem makacsabb, hitem erősebb, hogyssem a' vitámasztás szerény igényeivel beelégedjem. Mert én nem tartózkodom kimondani, hogy a' tiszaszabályozás rendezését más alapokra fektetni, mint melyeket ajánlottam, merő lehetetlenség. Az ut, melyet kimutattam, az egyedüli.

'S ez az ok, mely miatt a' ténre lépek ismét 's elfogadom S. kihívását, feltéve, hogy ígéréte szerint „nem vona-kodik a' bővebb kifejtéstől 's gyámokolástól,“ mi által javaslatink életrevalósága ki fog szükségképp fejlődni az érdekeltek szemei előtt. És ez ezélem.

Kétfő van a' hetilapi cikkben, mihez szólnom kell. Egyik a' rendezési terv, mely javaslatomtól gyökeresen eltér — mondhatni annak ellentéte. — Másik azon „nem szem-rehányás hanem mentség“ mely a' tiszavölgyi társulat eddigi eljárását a' nyilvánosság irányában érinti, miről, mivel már szóba került, tisztába kell jóni a' közönségnek.

A' rendezési tervet illetőleg szabadjon előzvényül egy kis kitérés. Ha a' tiszaszabályozási rendezés alapját néhány elvben keressük, miket S. számunkra felállít, mint p. o. „le-gyetek hazafiak, nem bodrogköziek, ecsedi-láposak, vagy türmentiek; felejtsetek a' szük provincialis szempontokat; emelkedjetek magasabb szempontokra; hagyjatok fel pró-katori scrupulosításokkal, akadékos szorszállhasogatásokkal“ 'sat. ugy nem kétem, a' rendezési munkálat nem ne-héző feladat. De miután a' tiszaszabályozás végrehajtásához nem egyes hazafiak buzgósága, de minden érdekelt birtokos-nak önkéntes vagy kényszerített — mindenesetre közrés-zvéte kívántatik elkerülhetlenül, itt ezen szép elveknek hasznát alig vehetjük.

Ezért épen nem alkalmazható mintát állított fel szá-munkra S. a' Hetilapban, midőn a' tiszavölgyi rendezés alap-jaul a' védegyesület szerkezetét ajánlá. Egészen más egy társulatot alakítani, melybe minél több tag lép, annál jobb ugyan, de több vagy kevesebb tag annak élete fölöl nem határoz. Amde a' tiszaszabályozás terheiből egyetlen érdekel-t birtokosnak sem szabad kivonulni, mert ha ez egyre lehetséges, milliók maradnak ki 's a' vállalat lehetősége enyészett el.

Kétfő áll előttem tisztán. Egyik az, hogy oly vállalat, melyhez a' tiszavölgyi utolsó bocskorosának fizetéssel okvetlenül járulni kell, t. i. ha érdekelt birtoka van, illy vállalat kényszerítő törvényre szorul okvetlenül. Másik az, hogy bármennyit rimánykodunk, legyetek hazafiak, ne bodrogköziek, ecsedi-láposak 'sat. mindörökké, az emberek azok fognak maradni a' kik voltak, t. i. hazafiak is, ecsedi-láposak is vegyesen. És ez ugy van mindenütt a' világon.

Az volna már most a' kérdés: vajjon — mivel mi az embereket ujjá nem teremthetjük, sőt előttem e' tekintelben kérdés az is: kell e? — ezen bodrogközi, türmenti, ecsedi lá-pos emberekkal lehet e' a' tiszavölgyi szabályozást vég-rehajtani? Vagyis más szóval, miután mi gyarló emberek va-gyunk, 's maradunk mindvégig, elmaradjon e' miatt a' tiszaszabályozás?

Én ugy hiszem, 's bizonyosan S. is, nekünk a' létező emberekkal 's minden gyarlóságink számbavételével kell korunk nagy munkáit véghez vinni, 's törekvésink mély tükka épen abban áll, hogy minél több apró érdekletet birjunk a' köznek meghódítani 's gyümölcsözővé tenni, azaz felhasználni a' gyarló embereket ugy a' mint vannak. Különösen a' tiszavölgyi rendezés főadata az, hogy az aprólékos bodrogközi, türmenti 'sat. érdekleteknek mutasson egy közös

irányt 's önérdékünk vezetéken formáljon belőlünk derék hazafiakat. —

Van még S. 's köztem a' rendezési terv felfogásában két gyökeres eltérés. S. előtt, míg alapnézeteit átgondolta, hihetőleg önmaga, minden buzgósággal 's áldozati készség-gel lebegett. Előttem, mikor a' rendezési tervről gondolkoztam, egy igen népes tiszavidéki gyűlés merült fel, 's ott a' nehézségek, kétkedések, féltékenységek egész tengere, mellyel mart. 2kán megvittam. Ott tanultam én, kik számá-ra és mikép kell rendezési tervet készíteni. — A' másik eltérés abban áll: S. ugy szolt mint törvényhozónak lehetne beszélni, az elmondhatja „a' tiszavölgyi birtokosok az egész tiszavölgyi szabályzat költségeiben részesülni tartozzanak“ ezt „kell elvül kitűzni.“ — Am de mi nem vagyunk törvény-hozók 's előttem mindig csak a' bíró áll, ki az aláirni vona-kodik felett fogna itélni, kinek a' „már létező törvények“ korlátiból kilépni nem szabad. Azért rendezési tervemet ugy kelle állitanom, hogy a' „már fenálló törvényekben“ leljen teljes biztosítékot 's a' létező sanctióban olly alakot, hogy bíróra minél ritkább esetben legyen szükség.

Térjünk már most a' rendezési kérdés derekára.

Mióta a' Tiszaszabályozás ügye szönyegre került, a' végrehajtási ut iránt két eszme merült föl.

Első az, mellyet mult országgyűlésnek az országos közszükségek fedezése körüli munkálata 15. sz. alatti törvényjavaslatában felmutat. E' szerint a' közállomány szá-bályozás országos költségen a' Tiszavölgyet, ugy azonban, hogy az áradás-elleni munkálatok költségit az illető birto-kosokkal visszafizetteti.

Másik a' társulati ut. T. i. a' tiszavölgy érdekelt birto-kosai egyesülve foglalják a' közállomány helyét el 's önma-gok szabályozzák folyóikat. E' társulati szabályozás iránt az eljárási módra nézt ismét két terv ajánlatik u. m:

a) S. terve a' Hetilapban, mellyet már a' Hetilap 27d. számában magáévá tesz, t. i. melly abból áll, hogy a' tiszavölgyi társulat közös pénztárból, közös költségre szabá-lyozza a' tiszavölgyet.

b) Azon terv, mellyet én javasolni mertem, t. i. egy középpontitület folytonos örkődése 's kormányzása mellett minden vízszervezeti osztály a' „fenálló törvények ótal-ma“ alatt saját költségén saját rovására hajlja végre a' szá-bályozást. Ezen tervet a' bp. Híradó 's p. Hirl. mai számában egészen elfogadta. És e' részben a' „tiszai levelek“ írója engem igen lekötölezett: egy fölöl örvendtettem, hogy érinté-simet teljesen felfogta 's pedig azon törvényadta basisaiban, mikre építettem; másfelöl végtelenül megkönyítette nekem annak kimutatását, mikép minden más utoni eljárás lehetetlen, következésképp S. terve inpracticus, mert az alap sem nem „törvényes“ sem nem „igazságos“ (l. p. H. 653 sz.) mikben engem megelőzött.

Igy állván a' dolgok, a' két terv között mellyik haszná-lható, mellyik nem, két kérdés dönti el végképen; u. m.

1) Képzelteti e' S. hogy a' tiszavölgy utolsó bocskoro-sát kényszerítő törvény nélkül fizetésre birjuk?

2) Képzelteti e' hogy a' „tiszai levelek“ szavaival éljek — hogy a' torontáli birtokost kényszeríteni lehessen „tör-vény szerint“ egy ugocsaí gát vagy beregöltítés költségei-ben részt venni?

A' feleletet Sre bizom, de benne ki is mondja terve felett az itéletet. Én ezentul hallgatok, mert ha mind kettőre „nem“ mel kénytelen felelni, akkor közös pénztárból, közös költségre szabályozni akarni merő képtelenség. —

Nem is volna több mit szóljak ez ügyhöz; említenem sem kellene, mikép az a' tiszavölgy lakosainál soha elfogadha-tásra nem számíthat, hogy bizonytalan költségezést, melly a' törvény értelmén tul terjedhet, elvállaljanak; elhallgatom azon óriási lehetetlenséget, hogy egy kulcs találassék fel, melly az arányt a' torontáli Tisza 's ugocsaí Tür között csak megközelítse is; még azt sem akarom felhozni S. terve ellen, mikép — nem mint ó tervem ellen fordítja — hanem akkor zudulna igazán vidék vidék ellen, érdek érdek ellen, mikor arról volna szó, hogy egymás mellé sorozzunk hold-földet Torontálban, Ugocsaiban, Békésben 's Szatmárban 'stb. sőt ezeknek külön folyóvidékeink. Végre ezer baj közt még azt is felejtetni akarom, miszerint a' Tiszavölgy még fel-mérve sincs, mi által az osztályozás basisa csak évek mul-tva készülhetne el 'stb. 'stb. 'stb.

Mind ezekről hallgatók. Van azonban egy kiválólag fontos követkevénye a két tervnek pénzügyi állásunkra s hitelünkre nézve, mi magyar becsületünket s vele annyi vállalkozás küszöbén legszentebb ügyünket fenyegeti. Eziránt tisztába kell jönnünk, mert hogysem becsületünket veszítsük, inkább mocsárban éljünk tovább is.

Itt „kölesön“ és „garantiáról“ van szó. Igaza van valóban a „tiszi levelek“ írójának „ha törvényünk nincs, jobb aludni a jövő országgyűlésig“ mert ha kölesönt felveszünk kellő garancia nélkül, hitelezőnket csaljuk meg. Pénzügyben e kifejezés nem is kemény. — Vegyük a dolgot közelebbről analysis alá is.

Midőn javaslatomban — Jelenkor 24ik száma — kikellem a tiszavölgyi társulat alkotó szerződvényének azon bal magyarázata ellen, hogy mivel az csupán a törvényben kiszabott kötelezettséget fejezi ki, erre csak is a kormány adhat pénzt, más senki; erre — higye el böcsületemre a Hetilap — nekem egyáltalában nem a Hetilap hasonló nyilatkozata, mely esetleg figyelmemet vagy kikerülhetette, vagy akkor elfelejtettem, adott okot, de következő esemény. Szatmárban, annak igen népes tisztatársulati gyűlésén számoltam a pesti gyűlés téteményeiről. Felkeltének ott készakarva minden kételkedést, nehézségeket s féltékenységeket, hogy tanuljak. Midőn hosszu ostrom után aláírásra került a dolog, épen elvbarátim egyike fenszóval ezt mondá „mit gondolkoztok az aláírásról? erre törvény szorít, ily contractusra csak kormány adhat pénzt; a zsidó nem adna rá négy garast.“ El volt így szlatva minden kétség's rohantak az aláíráshoz. Innen magyarázza a Hetilap ama nyilatkozatot javaslatomban.

Miután azonban ezen állítás — melyet elvbarátimtól itt a bal oldalon legkevésbbé szeretek hallani — most újra ismételtetik S. által a Hetilapban, sőt mintán gr. Széchenyi ó nmlga eljárásának sikere szemünk előtt áll, miben a kormány kijelenti, mikép kölesön legfőlebb 5% kamatra bizonyosan lesz, a dolog igen komollyá váll's becsületbeli köteleesség az iránt tisztába jönni's tisztábahozni a kormányt is.

Erintém javaslatomban már, mikép a birodalmi kormány egyik fő-embere hozzám is intézé azon kérdést: „van e a tiszaszabályozásra kormány által szerzendő kölesön kellőleg garantirozva?“ Bizonyosan e kérdést kelle tenni azon közbenjáróhoz még inkább, ki által nekünk a kölesön megígértetett; ki kelle t. i. neki — kétségkívül — mondani, hogy a tiszavölgyi társulat a felveendő kölesönt garantirozni tudja s fogja. Már most mi történt?

A tiszavölgyi társulat alkotó szerződvényében pusztán a törvény szavai szerint kötelezi magát, ezt írja alá. Ez tény.

A kölesön ó felségétől 5% kamatra megígértetik.

A „Hetilap“ ismétli, hogy ennyi kötelezésre „ha csak a kormány különös kegyességéből nem, más pénzt kölesön nem ad.“

Mi ez uraim, kérdehetik tőlünk, hát ti tiszavölgyiek s mindazok, kik értünk szóltak, szembekötösdit játszottok a kormánnyal? S Bécsben mit mondhatnak méltán, nemde azt: „ime a Hetilapban“ — s pedig a mostani Hetilapban, mi méltán ki váló figyelmet érdemel — „az mondatik, hogy mi — t. i. a kormány — a tiszavölgyieknek azon contractusra, mit nagy cifrán előnkbe adtak, csak különös kegyességéből adhatunk kölesönt, más senki; hisz ez himezés nélkül“ — alföldi nyelven — „annyit tenne, azon urak rá akarnak szedni.“ Mi lenne ez, az istenért?

Épen e böcsületkérdés fölött határoz a rendezési munkálát. Lássuk közelebbről.

S. a Hetilapban azt mondja, „pusztán a törvénynek azon biztosítékára, hogy a szabályozás jótéteményeiben részesülők terheit is aránylag tartoznak fizetni, ha csak a kormány különös kegyességéből nem, más pénzt kölesön nem ad.“ (Hetilap 460d. lap.)

En azt mondom, „egyedül a törvénynek ezen biztosítékára adhat a kormány vagy akárki pénzt,“ azon egyszerű okból, mert ennél erősebb garancia elméletben sem létezik. Lássuk mikép:

Nincs mit szépteni a dolgot, tudja mindenki, hogy Magyarhonban ósíségi viszonyaink miatt személyeinkben biztos garancia kölesönre nézve nincs. En azt állitom, ha 10 millió kölesönt, egy sereg 100 millió vagyonnal felruházott nemes földbirtokos garantiroz, a kölesön valódilag biztos lábon nem áll. Mert a kötelezés csak a személyre nézve érvényes, ettől pedig jószágát elpörölhetik s az adósság más birtokosra nem száll.

A folyam-szabályozási költségeket azonban a törvény a földbirtokra fektette s az megyen át birtokosról birtokosra a századik kére is, azaz e teher fekszik a birtokon s nem a személyen.

Igen ám, de mi részben fektette a törvény a szabályozás terheit a földbirtokra? világosan csak azon mennyiségig, mi azon föld megmentésére valósággal költségül kívántatik.

Itt a korlát, mellyen tul nem mehetünk. Ezt a törvény szabta így ki. És már most ha példán a szolnok-füredi tiszaszervezetben — felejtve a földosztályozást — egy hold-föld megmentése 2 friba kerül, ezen két forintig — bárki legyen ezentul birtokosa — teljes értékű garantitást nyujt; de ha közös költségezés mellett 5 flot vetünk rá — mint-hogy a törvény erre nem kötelezi, csak a mostani birtokos adhat garantitást, mást nem kötelez, ha változik a birtok. — Így áll ez egy holdra mint az egész Tiszavölgyre.

Például: Kiszámitatik a „fenálló törvény rendelete szerint,“ hogy csekély szamosmenti birtokom megmentésére kell fizetnem 1000 flot; ezt bármikint változzék a birtokos, ha elperlik is tolem, mindig a birtokos fizeti, kinek kezében lesz, mert a törvény a birtokra fektette s e summáig egész birtokom kezes. De essék rám közös költségvitel mellett több vagy kevesebb, mert a törvényben kiszabott teher kifejeleszve sines, ha birtokomat elperlették ósíségi tekintetek miatt, az új birtokost nem kötelezi, ha több, csak a valódi költségig; ha kevesebb, csak annak törvényes utoni kimutatása után. Azaz a közös költségviselés mellett egy felől pör, másfelől veszély a főlöleg kölesönre néz.

Végre vegyünk a másik tervben még egy tételt bonczkés alá. „Álljon elő“ — ugymond — „egy társulat, mely „in solidum nyujtson hypothekát a kölesönre; ezek magokat egyesek irányában az idézett törvény végrehajtásával „biztosítják.“ Ez világosan nem fér meg a közös költségviselés elvével. Mert hogy az alapító részvényesek a kényszerített részvényeseken az idézett törvény végrehajtásával kölesönzött pénzeket megvegyék, bírora szorulnak; a bíró pedig az idézett törvények szerint többet meg nem itélhet, mint mennyibe a szabályozás valósággal azon vidéken került. Elismeri pedig a Hetilap — 27 számban — hogy „amott a költség felmétel 30 — 40 pfrá is holdankint“ míg a másik viszerkezetenél alig kell holdankint egy pár forint; mikép eszközölhető az idézett törvény végrehajtásával annak életbe léptetése, hogy ez amannak terheiben részesüljön s többet fizessen, mint mennyibe a szabályozás neki valósággal kerül? E' szerint közös költségezés mellett ha találkoznának is, kik in solidum jótállást vállalnának a kölesönért, nem tudnák, mit cselekedzenek, és sem biztos hypothekát nem volna az, bármennyi vagyon lenne együtt, sem ók az egyesek irányában sem a hitelező a jótállók irányában biztosítva kellőleg nem volnának. —

Szóval a „hypothealis garancia“ teljes tisztában léte tervemnek fő s elvi tázhatlan eredvénye. Ha S. „adalkomat“ a Jelenkor 26d. számában figyelmére méltatta, abban a szabályozási eljárás utolsó részletig ki van fejtve. Mind a szabályozási terv, mind a fizetési kules „törvényiszabta uton“ ott előre meghatározva, minden birtokra kivette. Ez már bírói ítélet. Esik e szerint szamosmenti birtokomra 1000 pfrint, ez nem személyemet, de a birtokot terheli, bárki kezébe jusson az; mikor a szabályozás megindulna, meghínik fizetni, vagy kölesönt venni. Az utolsó esetben nem tagadhajja senki, hogy 1000 flig t. i. a valóságosan törvény utján kifejelett költség-illetőségig minden vagyonom ott a Szamosparton kezes s e teher vándorol a birtokkal, mert a törvény azzal a birtokot terhelte. — Nincs tehát szükség egy társulatnak solidaris jótállására, mert minden egyes birtokos legerősb garantitást nyujthat, s csak ily rendezés mellett vállalhat kiki magáért, másért, nyugodtan solidaris jótállást is, ha még is akarna, mert a fenálló törvény biztosít mindenkit teljesen.

Ennyi most úgy hiszem elég. Néhány szót még jövő számban. Nagy bányá april 10kén Kovács Lajos.

A Nemzeti Ujság temesi levelezője újra fölszólat! Elvek fölött vitázni nemcsak szabad, de ismérve s a kellő korlátokat megtartva, szép is, hasznos is. Azonban őrizkednünk kell ily vitaközösoknál, hogy valamikép czelt ne téveszszünk s indulatosságtól elkapatva nem annyira az igazság kikutatása, mint saját egységünk kiemelése, ismertetink fitogtatása vezérelje epébe mártogatott tollunkat. En elég szerencsétlen valék a Nemz. Ujság temesi levelezőjében oly ellenfélre találni, ki hosszúra nyujtott vitánk közben mind meszszebb meszszebb jutott tárgytól s most már pusztán személyiségekkel bibelődik. Szerencsétlenségnek mondám e körülményt főleg azért, mivel maga az ügy, mellynek érdekében a temesi levelező ellen először fölszóltam, oly nagy fontosságu, minél nagyobb napjainkban a szónyegen forgó eszmék közül csak kevés dicsekhetik. Ha ellenfelem elég erővel bír vala, a jó ügyért legalább pillanatra feledni önmagát s ha kissé magasb szempontból veszi vizsgálóra vitaközben kifejelett nézetimet: ellenvetései, viszszaforló válasza tanulságosak egyszersmind pedig férfiuhoz illő higgadsággal írottak leendének; mi által a közjó értelmes barátinak figyelmét sőt tán tetszését is megnyerendhető: míg most pusztá szószaporitással silányitva, miveltséget nem tanusító kitéréseivel untat inkább, mint vonz és érdekel.

Mi engem illet, én meggyőződém a felől, miszerint oly emberrel, mint a temesi levelező, politikai harcokat kezdeni végtelenül hálátlan munka, s pedig elannyira hálátlan, mihez képest legjobb esetben is csak annyit tudhat meg az ellenfél, hogy „neki alkotványosságról fogalma sines,“ hogy „fölhozott állításiban csak tudatlanságát árulá el“ s több ily aesthetikai szólásmódot. En a temesi levelezőnek még azon állításiban is, mellyek nem kellőleg alkalmaztatták, s mellyek ehez képest csak árthatnak, ügyeket, tökélyesbülési vágyat látok s nem azt sajnálom, hogy nem tud mindent, mit valamely tárgyról külsországokban tartanak, vagy a mit róla hazánkban irnak, például a pesti Hir-lap vagy Jelenkor külföldi rovataiban; hanem sajnálom ót akkor és azért, midőn olyast mond, mi első pillanatra elárulja szóló elhamarkodását s miből később súlyos következtetéseket vonhatni le.

A temesi levelező legutóbbi czikke „Még egy nyilt levél a Jelenkor érdemes szerkesztőjéhez a Nemzeti Ujság temesi levelezőjéért“ cím alatt jelent meg a N. U. 249dik számában; csillag alatt a mondott lap szerkesztősége „szives köszönetet szavaz igen tisztelt elvrokonának nagybecsü értekezéséért, mellyet annál is inkább üdvözöl, miután abban saját nézeteivel s politikai hitvallásával tökéletesen egybevágó s egy törül szakadt nézeteket s politikai hitvallást van szerencséje t. olvasó közönségének bemutatni.“ —

Itt a temesi levelező azon értelmezéshez ügyekszik ragaszkodni, mellyet Pestmegyéről kimondott halálos ítéletének azért adott, nehogy az alkotványosságot szuronyokkal látszassék elnyomni akarni, azon értelemezéshez tehát, mellyel fogva a kir. tisztviselők kötelesek — obligatione perfecta — a kormány politikai küzdelmeiben tetteges részt venni. Ezen állítás támogatására levelező először is a N. U. tavalyi 14ik számából idéz néhány sort, miből kiténik, hogy Franciaországban két kir. hivatalnok azért mozdított el hivatalától, mivel az ellenzékkel tartott; innen aztán önként következnék — levelező szerint — hogy Magyarországon a „magyar alkotvány“ értelmében a kir. tisztviselők kényszerithetők arra, hogy a kormány „politikai“ czéljaira eszközül szolgáljanak. Valóban, nekem ezen logika igen darabos! *)

Mondja levelező azt is, hogy a principalis parancsol alárendeltjének; például prókátor juratusának, mesterember inasának, gazda béresének; tehát ismét: a k. tisztviselők szorosán kötelezetnek arra, hogy magokat a kormány politikai czéljaira eszközül használtatni engedjék. Ezen odoskodásra azt mondhatom: kiki saját belátása meggyőződése szerint. Ha oly emberrel volna dolgom, ki a tudhatók forrását fenéig meg nem irtette ki, szólnék valamit közjogilag a kormány és közhivatalnokok közli viszonyról, szólnék különösen azon viszonyról, melly Magyarországon a kormány és királyi tisztviselők közt eddigelő föndállott, s mellynek alkotványunk értelmében ezentul is föndállnia kellene: azonban minék a dolgok menetét megelőzni? Eljövend ügy is — és pedig nemsokára — az idő, mikor a magyar országgyűlés ez ügyet tüzetesen s érdemleg tárgyalandja, ekkor azok, kik okulni akarnak, okulhatnak. Egyébiránt közhivatalnokink ha többet nem, annyit érdemelének, hogy kormányhozi viszonyokról csak az szóljon, ki ezen viszonyt közelebbről s alaposabban isméri.

Legderekkabb, mit a temesi levelező közhivatalnokink esküjéről mond, fölhozva ezen szokat: „Suae Majestati obediens et fidelis“ — „amicorum ejus amicus, inimicorum vero inimicus ero.“ Ezen szókból látjuk, miként a közhivatalnokok „ó felségének“ esküsznek engedelmességet, s hűséget; ó felsége ellenségének lesznek ellenségei, barátinak pedig barátai. —

Ezen egyszerű és természetes igazságot a temesi levelező nem ért meg, vagy megérteni nem akará, s azért oly következtetéseket vont belőle, mellyek nem annyira merészek mint nevétségek. Ma már az iskolás ifju is tudja — s igen helyesen — miszerint fejedelem és kormány — imperium et regimen — nem egy s o t e z e n k i v ü l még az is bebizonyult, mihez képest e különbséget tudni s annak fidejében ha szükség meg is ismérni szerföltt üdvös; ennek ellenkezője pedig mind két félre — nemzet és fejedelem — nézve igen veszedelmes. A temesi levelező, mint érintem, ezt nem tudja, vagy tudni nem akarja; szerinte Magyarországon mir, daz, ki ó felségének engedelmességet hűséget esküszik — vak-eszközölőn a „kormány“ kezében, használtatható szabadon bárm politikai czélra. Ha az ellenzék nem szokta volna meg a legügyetlenebb bántalmakat tapasztalni bizonyos oldalról, megnehezeltetne, s méltán, a temesi levelezőre, ki elég meggondolatlan, hűlenségi bélyegyet mázolni akarni azokra, kik az ellenzék sorraiban állanak. Ugyanis ha a hűségiesküből, mellyet a tisztviselő ó felsége kezébe (közvetlenül vagy közvetve) leter-

*) Noha ez állitást a mult számi czikk már kellőleg czáfoltá — még sem itéte azt itt egészen elmellőzendőnek. E — y.

ni köteles, levelező szerint szükségkép következik ama sajtósági kötelezettség, mellyel fogva a közhivatalnok kényseríthető arra, hogy a kormány politikai céljaira eszközül hagyja magát használni, akkor ugyanazon eszközforma másik feléből — ép azon okoknál fogva — következnek, hogy az „amicus” és „inimicus” szók mindazokra nézve álljanak, kik a kormány politikai téren baráti vagy ellenségei. Ehez képest így állna majd a dolog: ki a felségének engedelmességét esküszik (hivatalkörének teendőire nézve) az tisztint eszközözé válik a kormány kezében politikai bármilyen cél elérésére; ki hűséget esküszik a felségének (ugyan csak hivatalkörre teendőit illetően) az csak úgy leendő hű koronás királyához, ha barátja lesz azoknak, kik a kormány politikai eljárásában — baráti, s ellensége leendő mindazoknak, kik a kormány egyes politikai lépéseinek ellenségei. Azok pedig, kik úgy vannak meggyőződve, hogy a kormányval bizonyos esetekben más értelemben lenni nemcsak szabad, de kötelesség is — hűlenek lesznek a felségének iránt, s ellenségeiké válnak mindazoknak, kik a felségének baráti. Két tábor állandó egymás ellenében, egyik a kormányé, másik a nemzet azon tagjaiból alakuló, kik a kormányval mindenben vakon egyet nem értenek. Amott jog, igazság, hűség sarkaladják cselekvésre az egyeseket; itt hűtlenség, fejtelem-ellenesség bélyegzendik az egész testületet; s miért? mivel levelező szerint mindaz, ki a kormányval barátja, a felségének barátja, ki a kormányval ellene, a felségének ellensége! Lehetetlen, hogy levelező e következtetéseket előre látta legyen; különben hinnem kellene, hogy vannak emberek, kik saját érdekük reményében nem pirulnak egy egész nemzet színe előtt szemtelennül játékot űzni annak legszentebb kincseivel. Vajha levelező elég erővel bírna megismerni inkább elhamarkodás-szülte botlásait, mintsem átkalodottságában megmaradva sőt tovább menve mind mélyebbre s mélyebbre sülyeszde önmagát honosai becsülésében!

Van egy pont levelező „nyílt levelében” melly a dologra szól; értem azt, mellyben megmutattatik, miként köztisztviselők s a b a d o n m o z d i t t a t n a k e l h i v a t a l j o k t ó l t ö r v é n y e s k ö z b e l é p é s n é l k ü l l . T e k i n t v e a g y a k o r l a t o t , e h i v a t k o z á s n e m a l a p n é l k ü l l ; a z o n b a n j ó l e t t v o l n a m e g k ü l ö n b ö z t e t n i a k ö z h i v a t a l o k n é m e l l y f o k o z a t i t , e b b ö l k i t ü n n é k h o l k e l l a d o l g n a k t o v á b b r a i s u g y m a r a d n i m i n t v a n , s h o l v a n i s m é t s z ü k s é g a t ö r v é n y h o z á s k ö z b e j ö v e t e l é r e , v a l a m i n t a z i s n a p f é n y e r e j ö n e , m i k é n t v o l t a k e l m o z d i t á s o k , m e l l y e k — s p e d i g l e g i n k á b b a l e j r á s b a n k ö v e t e t t ö n k é n y s é g m i a t t — k ö z l y e l m e t v o n t a k m a g o k r a . — Á l t a l j á b a n e p o n t r a m e g j e g y e z h e t n i , m i s z e r i n t a z é r t , h o g y v a l a m i u g y t ö r t é n i k , m i k é n t á l l i t a t o t t , m é g n e m k ö v e l k e z i k , h o g y s z ü k s é g k é p u g y k e l l t ö r t é n n i e , m é g k e v é s b b é h o g y j ó l s h e l y e s e n t ö r t é n i k .

Mondám valahol czikkeimben, hogy emberméltóságunk lealacsonyíthatása nélkül nem kényszeríthetünk meggyőződésünkkel ellenkező cselekvésre; itt azonban temesi ellenem megfogott, mert nyílt leveléből látom, hogy lehetnek emberek, kik ha megismerik is a főnebb érintetett kölkényszerítés alávalóságát, menthetőnek hiszik vagy legalább mondják ama benső kényszerültséget, mellyet az ember maga vett magára, hogy vele nemes meggyőződésit lebilincsezze. Levelező szerint mind az, ki kormányhivatalbalép (divatos szóval szerint így nevezik némelyek a köztisztviselőket) előre számot vetett önmagával s csak azután határozza magát a lépésre, midőn a kormány politikájával tökéletesen megbarátkozott. Ez ismét egy azon állítások közül, mellyek inkább nevétséget mint bosszankodást szoktak okozni s pedig azért, mivel olyasmint erősítenek, minnek lehetlenségét a gondolkodó (t. i. szenvedély nélkül, higgadtan gondolkodó) ember, ha csak kissé ért is a dologhoz, első pillanatra általlálja. Levelező minden kir. tisztviselőt, elkezdve legfelsőtől egész a legalsóig, eszközül adja a kormány kezébe; azonban, hogy kimélni látszassék az emberi méltóságot, azt mondja, miként ezek nem automatok, minden akarat s belátás nélkül, nem is rossz lelkű emberek, kik meggyőződésök elleni cselekvésre volnának bírathatók; hanem oly férfiak, kik számot vetve önmagokkal, tisztába jöttek a kormány politikájával s tiszta meggyőződésből lépnek azok sorába, kiknek szoros kötelességük — perfecta obligatio — a kormányt mindenütt és mindenkor támogatni s annak tervei létesítésében eszközül szolgálni.

Ezen furesaság megmagyarázható levelezőnek ama hasonlításából, mellyet e czikk elején említettem, s mellyből kiünik, hogy a kormány és köztisztviselők közt épen oly viszony áll, mint a gazda és bérese közt. Ily parlagi fölfogás természetesen igen könnyíti aztán az okoskodás tovább vitelét. Én régiebb czikkeimben mondám s kimondom itt újra, miként hazánkra nézve kimondhatlan szerencse volt s leendő jövőre is, hogy a hivatali hűség fogalmával a kormány politikai intézkedései körüli tetteges részvét öszszekötve soha nem volt. Nem akarom itt mélyebben

feszegetni azon okokat, miket a birodalom s ennek öszszes kormányához saját szerű állásunk oly nagy bőségben nyújt, s mik, míg a régi alkotvány számtalan esorbáji ellenére is fön áll, elhárítva nem leendnek s itt csak azt ismétlem, mit már valahol mondtam, hogy arról, mi tudáskörünkön kívül vagy felül esik, csak hittel, de nem tudás-szülte meggyőződéssel bírhatunk. Ha vannak is a köztisztviselés felsőbb régióiban egyesek, kik a kormány politikájának szövedékibe mélyebben láthatnak, bizonyára nevétséges volna állítani, hogy ez a közép sőt legalsó fokozatokkal is így van. De ezen fölül a kormány organicus egész, mellynek lelketlen gépezetté sülyednie nem szabad; elvek, irányeszközök új meg új színezetben tünnek elé, miként a státusélet vérforgása majd sebesebb, majd lassabb s meg-történik nem ritkán, hogy mit évek előtt a kormány főbbjei minden áron elnyomni vagy legalább akadályoztatni akartak, azt most épen ők sürgetik legjobban s életbeléptetése körül legtöbb munkásságot fejtenek ki. Mi s velünk együtt számtalan, kik alantabb állunk, nem tudhatjuk, de nem is szükség mindenkor ismernünk azon okokat, mellyek következtében e látszólag egymással ellenkező törekvések előtünnek. Megvan kinekinek saját hatásköre, s például a kincstári számvevő, vagy gazdatiszt sokkal hasznosabban s okosabban töltheti idejét, mint ha örökké csak azon tündö-nék: miért indul a kormány ma más irányban, mint kevés-el előbb tevő? miért nem él most azon eszközökkel, miket nem régieben használt s; levelező szerint tehát szükséges volna, hogy a kir. tisztviselők meggyőződése ne oly természetű legyen, mint más embereké; azaz hogy vagy ne ismerjék az okokat, mellyek a férfias meggyőződést szülni szokták s ez esetben hittel, még pedig vak hittel — minél veszélyesbet alig képzelhetni — bírnának meggyőződés helyett; vagy kezdetben lenne ugyan okuk így vagy úgy cselekedni, azonban mihelyt belépőnek hivataljokba, azonnal megszünnék eszök gondolkodni, szívök érezn s lennének ehez képest lelketlen gépek, jóra vagy rosra egyaránt használhatók: ilyenekre józan, becsületes loyalis kormánynak, mint a miénk, szüksége nincs.

Levelező szól újra Franciaországról is, meg akarván mutatni, miként ott a köztisztviselők hivatalos állásuknál fogva mindannyian kormány emberei s politikaiakban az oppositiónak ellenei. — Neki, ki nemcsak hazája alkotványos életét, de a külföldi állodalmi szerkezeteket is annyira isméri, nem szükség mondanom, miként más viszony van ott, s más nálunk nemzet, közhivatalok s kormány között. De ha ezt mellőznék is, Franciaországban, mint már annyiszor elmondatott, s mit én csak kénytelenségből említek meg, a miniszterium gyakorta változik, s pedig nem más okból, hanem mivel a nemzet akarata (az ezt képviselő többség) úgy kívánja; ilyenkor, mint temesi ellenem igen helyesen jegyzé meg, a közhivatalok legfőbbje — legalább azok, mellyek politikai befolyással bírnak — új egyedekkel töltenek meg, tehát olyanokkal, kik az új kormány elvárati, melly új kormány pedig, miként láttuk, egyenesen a nemzet akarattöbbségének kívánata szerint alakították. Itten tehát a közhivatalnok, midőn politikai célok elérésére tetteg foly be, a nemzetakarattöbbségének értelmében cselekszik; ha e többség lassanként apad s más irányu képeződik, vagy ha az ujdin választott kormánytagok ezen többség akarattól szem elől tévesztve más irányban kezdenek működni: a létező többség akarattól függhend akként orvosolni a bajt, miként azt körülményekhez képest legjobbnak véli. Igaz, hogy gyakorlatban több kevésb módosítás fordulhat s fordul is elő; azonban mind ez a dolog lényegén nem változtat.

Végül még néhány szót a fölhozott tisztujtási esetről; levelező említi, hogy bizonyos megyében épen azok buktatták meg az egy keresztelt kormánypartot, kik magok is kormányhivatal viselnek. Ez ellenem mitsem bizonyít; nem mondtam én, hogy a kir. tisztviselő fogjon inkább kezét az ellenzékekkel, csak azt ohajtam, s ohajtom most is, hogy meggyőződése elleni cselekvésre kényszerítve ne legyen. Annak én vagy más nem igen örvendhetünk, ha A. megyében X és Y kir. hivatalnok meggyőződésből az oppositiónal szavazott, m e r t l e g k ö z l e z e b b a l k a l o m m a l m e g t ö r t é n h e t i k , h o g y u g y a n o k , s v e l ö k m é g t i z a n n y i a n á l l á s u k n á l f o g v a e l l e n k e z ö l e g c s e l e k e d h e t n e k . A z é r t m o n d á m m é g t a v a l y , h o g y i l l y e s e k r e k á r a k ö r m á n y t s z ö l i t g a t n i ; a s t a t u s - q u o , h a n e m h a s z n á l , l e g a l á b b n e m á r t : h a v a l a h o l , i l l y e n e k b e n a z i n i t i a t i v a c s a k u g y a n a t ö r v é n y h o z á s t i l l e t i : s m i m a g á n y o s p o l g á r o k e g y e t n e m i n t é z h e t j ü k e l . — E — y .

Homogymegyei közgyűlés. Tisztujtási szabályink meghatározása végett f. hó 2án tartott közgyűlésünkre számosan seregelve össze, mindenekelőtt az eleve kirendelt választvány jelentése nyomán az érintett szabályok jöttek tanácskozás alá; mi közben a káplánoknak csak mult tisztujtáskor engedett szavazat nyitott tért bővebb vitatásra; helyesen kiemelték némelyek, hogy a megye hatósági körén kívül van a szavazási jog-osztogatás-

ban, mi ellen mások a káplánok nemességét a „Rectores ecclesiarum” törvénybeli kifejezésből vitatták, a többség úgy látszik azért, mivel mult tisztujtáskor már szavaztak, azt most tőlük elvenni helyenkivülinek tartotta; ellenben mindedig a jelen nem levők megbízottai vagy meghatalmazottai által befolyván a választásba, ámbár kifejtették, hogy szinte a megye hatáskörén túl van bárkit eddig gyakorlott törvényes jogaihoz korlátozni s hogy a szavazatoknak e tekintetben megszorítását annál inkább nem helyeselhető, mert a tisztujtás körüli visszaéléseket inkább a jelenlevők mint jelen nem levők körül volna célszerűbb korlátozni, mit azonban csak a törvényhozástól várunk, mindazáltal a visszaéléseknek jelesen a szavazatokkal sáfarkodásnak megszorítását tekintetéből az lett a végzés, hogy csak a személyesen jelenlevők szavazassanak. E kérdés körüli vita kellemetlen jelenetekre szolgáltatott alkalmat, ugyanis főispán ur ó mltga a jegyzőkönyv fölvizsgálatakor azt nyilvánította, hogy ő ezelőtti napon szólott többség szerint a végzést „maradjon” szó kimondásával oda értette, hogy az eddigi gyakorlat maradjon, holott most a jegyzőkönyvi szerkezetből azt látja, hogy megmaradt a küldöttség véleménye, miért is kívánta, hogy a végzés a tegnapi szöveg többsége szerint, mint azt neki is, bár egyedi véleménye ellen — kimondani akaratában volt, az eddigi gyakorlat meghagyásával szerkesztessék, erre többen nyilvánították, hogy ők a „maradjon” szót csakugyan a küldöttség jelentésére értették s hogy most már a tegnapi többségről, mellyet főispán ur állítása ellenében kétségbe is hoztak: vitatkozni nem is lehet; s hogy az nem volna más mint a végzéseknek nagyon károsan rögtönzött változtatása, mellynek következtésére elnök ó mltgát élénk kifejezésekben figyelmezteté is; mások a maradjon szóból eredett hibát lehetők tartván, a tegnapi többséget azonban a közbevetett kérdések tekintetéből is vitatni nem kívánván, érdemleg újabb tárgyalásnak látták helyét annál inkább, mivel főispán ur ó mltgának évi kijelentése szerint különben a végzés lényeges hibán alapulna; azonban főispán ó mltga a tárgynak további vitatását helyenkivülinek tartván, a végzést úgy, mint jegyzőkönyvileg szerkesztve van, meghagyta. — Olvastatott ezután azon küldöttség jelentése, melly a horvátországi események iránt mult gyűlésünkben határozott felirásunkat nádor ó főhűségéhez oly kérelemmel vitte, hogy azt a felsége elibe juttatni és pártolni méltóztassék; megértvén a KK. és RR. e jelentésből, hogy a küldöttség nádor ó főhűségéhez szíves fogadtatásában részesült ugyan, mindazáltal küldetésében célt nem ért, mert a főhűség a kormány iránti azon bizalmatlanságban, minél fogva a megye azon véleményü, mintha ez érdembeli felírása a felsége elibe nem jutott volna, ugyszinte a dolog érdemére nézve a megye nézeteiben nem osztozik, miért is az a felségéhez intézett felirást el nem fogadta, egyébiránt arról értesítette a küldöttséget, hogy mennyiben a hivat tartománygyűlés a törvényhozás körébe avatkozott volna, e részben magas állása hatásával mindenkor a törvény tekintetét pártolanda, biztosítván a küldöttséget arról is, hogy ezen tárgy, mielőtt országgyűlésen surlódásokra szolgáltathatna alkalmat, a felsége urunk királyunk által a törvény értelmében, a haza megnyugtatóásával el fog intézteni. Ezen jelentésből fájdalommal értvén a megyei RR. hogy nádor ó főhűségéhez iránt vesztett határtalan bizodal-mokból eredett kérelmek sikert nem nyert, jelen helyzetben mégis a dolgot fölírás útján sürgetni nem kívánván, azt, előbb már kimondott nézeteik szerint mint sérelmet jövő országgyűlésre följelölök. — Nádor ó főhűségének leveléből megértvén, hogy hivataloskodása félszázados megünneplését a jelen közéleti szükség tekintetéből elhalasztatni kívánja, Pest v. gyének e tekintetben fölhívására, az ünneplési szertartások végetti értekezésre követekek nem küldünk, hanem a főhűségét megkértük, hogy határozza időt, midőn üdvözlésünket nála küldöttségünk által nyilváníthatjuk. — Tisztujtásunkat főispán ur f. hó 30ra tüzvén ki, megyénk jelen állapota zajos, vannak pártok készek küzdeni, de nem politikai nézeteik, hanem tisztujtás érdekeik elősegíthetése végett, szóban volt a kiegyeztetés s ily helyzetben nem vala lehetetlen s még sem sikerült; mi sajnálni fogjuk, ha azok, kik állásuknál fogva hivatalosak a mozgalmaknak és választásnak irányt adni, a megkísértett egyeztetés közben is kitűnt közérzelmét méltányolni nem fogják. —

Turócymegyei közgyűlés. Mielőtt martius 30. kezdett s aprilis 1jén befejezett évnegyedes gyűlésünk érdekes eredményeiről szólnék, szükséges minapi tudósításomra visszatérni s azon körülményt, mikint a honti levélre adott válaszuk motivációjá tudósításomból egészen kimaradt, itt röviden kiemelni, mert a nélkül a válaszban semmi összhangzás nincs, nem is volna; e motivatio pedig abból áll: „hogy mi oly főispánnal bírnak, kinek loyalis kormányzása alatt nincs okunk a hontiakhoz hasonló eseményektől tartanunk.” Ezek előbocsátásával átmegegyek fené-

hajó által tetemes sérülést szenvedett; mi példátlan gyorsasággal javították ki; vámosok dícséretére példálják hogy egész munka folyta közben a kegyembert pofoztak fel az alkalmiságnak közlők közül; valamint a' révészeknek, kik a' közlekedés ily akadályoztatásánál helyt állani tartoznak — hogy a' szegény járókelőket csak 6 kr. meg egy kis borralalóval vámolatták. — Az ur utczát a' szerviták istálója táján most kövezik, ugyan ez történt a' város néhány nevezetese helyein; a' halpiacz évek óta jó reményben van; az országot muzeum-előtti része is majd csak elkészül, de tán iparműkiállítás előtt, nem után. — A' szent gellérthegyi népünnep hallámozó csoportjai közt egy gyermek eltévedt; lapok után meg egy ezelőtt két hétel elveszett 13 éves gyermek keresték szülői által, letdolog hogy szigorú gondoskodás mellett is történi hasonló szerencsétlenség; mégis szükségét látjuk ennek megakadályoztatásá végett ajánlani a' felvigyázó cselédség figyelmes megválasztását, valamint a' kisdodvásnak honunkban terjesztési ügyét, mely tárgyban épen ma reggeli 9 órakor történiendik városunkban az illető szálláson közhasznu eszmecsere, mire a' részvevőket, ezennel felszólítjuk. — Nemzeti színházunkban jövő kedden, april 21kén, bérlétszámással; a' boldogult Megyeri Károlynak állítandó emlék alapítójának növelésére: „Peleskei notarius“ eredeti bohózat 4 felvonásban. Irta Gaal József, zenéjét Thern Károly.

Amerika.

Hir szerint az Anglia's egyesült státusok közt fenforgó villongás kiegyenlítésére czélzó javaslatot az angol kormány terjeszt elő. Az angol külügyi miniszter e' végre békés hangulatban nyilatkozott az amerikai követ előtt, miután Washingtonban megegyeztek a' fölött, hogy az egyesült státusok elnöke az általa tett 49 szélességfoki ajánlatot egyezkedési alapul még folyvást elfogadta. Aberdeen ez alapon kész határozatát nyilvánítá alkudozásba bocsátkozásra, mint az amerikai követ erről kormányát tüstint tudósítá. Az alkudozási pontok hallomás szerint következőkben öszpontosulnak: 1) Anglia, mely eddigelé az egész columbiai folyambirtokot egész le a' 42ik fokig igénylé, beéri a' 49ik fokkal. 2) Anglia, mely eddigelé örök közös hajózást követelt a' Columbián, 15—20 évi közös hajózással meglégszik. Ellenben az egyesült státusok következő fontos kedvezéseket engednek Angliának, mik világos tanuságul szolgálhatnak, miszerint az uniónak valóban komolyan szívén fekiúdt a' békefenntartás: 1) Az amerikai szabad státusok az egész, általánfogva termékeny köszéngázdag Bancouver szigetről lemondanak, és pedig idezárolag azon részt is, mely a' 49 szélességi fokon alul esik. 2) Az öbölbe bejárás éjszak felől kizárólag Angliának legyen szabad's 3) ily körülmények közt az amerikai kormány semmi igényt ne tartson a' Lorenzo folyam közös hajózására. A' Bancouver szigetről tökéletes lemondás roppant fontosságu, mert nem a' Columbia, hanem a' Puget Sund torkolatai fontosak az éjszakai tengerpart kereskedése's hajózására nézve. A' kizárólag angoloknak eső éjszakai be- és kijárás's a' st. John erősség a' délnyugati végen több mint kereskedelmi közrehatást biztosítanak az angoloknak; hatalmas urakká válnak ez által ók a' tengeren, míg Oregon amerikai népsége normann hódítást nem kísérlend meg az átelleni szigeten.

Texas, az új státus 35 grófságra osztatott. Galveston, Houston, Austin és Washington a' legnagyobb városok benne. Austin csak 1500 lélekre menő népességgel, székhelye a' kormánynak. Legrégibb város a' státusban San Antonio de Bexar egy nagy templommal, kolostorral's 2500 lélekkel.

Montevideoból jan. 31. s Buenosayresből jan. 28árul szóló tudósítások jelentik, mikép Rosas a' háboru folytatásához buzgóbban készül mint előbb bármikor —'s mikép ól kamráji szinte hajlandók gyámolítani. Mig a' háboru tart, hónapokint 2,300,000 tallért szavaztak neki költséggpótlékul. Maldonado, szerencés ütközet következtében az argentiniek kezébe esett. Lakosai Montevideoba menekültek. Az angol-francia hajócsapat nem tón további lépéseket. — Rosas elnök anyja dec. 12kén meghalt's határozott kívánsága következtében minden pompa nélkül temettetett el.

Spanyolország.

Madridból april 1jéről írják, mikép ismét újabb kabinetkrisis készül kitörni; Egana és Pezuela állítólag nem egyeznek Narvaezzel; hire jár, hogy a' királynő Viluma marquist hivatá magához újabb kabinetalakítás végett. Különféle hírek szárnyalnak; bizonyosnak látszik, mikép a' miniszterium, a' mint most van, magát sokáig semmi esetre nem tarthatja fen.

A' bayonnei „Phare“ Bayoneból april 5kéről jelenti mikép don Enrique infans Corunából jöve megérkezett. A' „Constitution“ brig, mely Corunából 3kán elindult, következő nap a' socoai kikötőbe szállt, hol a' herceg szárazra lépven tüstint st Jean de Luz felé folytatá útját. A' herceg királynői engedelemmel utazott a' furdókbe's Pineró eddigi fregátkapitány képezi kíséretét, ki is az általa kormányzott brig igazgatsását a' másod kapitányra bizta.

Portugália.

April. 3kai hír szerint a' miniszterek által a' követkamra elibe terjesztett azon törvényjavaslat, miszerint a' ki-

rálynő elhunytá esetére a' koronaherceg kiskorúsága alatt Fernando a' királynő férje kormányozzon, 97 szóval 5 ellen elfogadtatott.

Anglia.

Bombay mart. 3. Egy febr. 10én Sobraonnál történt szerföltt véres ütközet után, melyben a' szíkek 8—10 ezret halottak és sebesültekben's 67 álygut, az angolok pedig Gough hivatalos jelentése szerint sebesültekben 2063, holtakban 320at vesztenek (utóbbiak közt van Dicke tábornok's Taylor osztálynok is), az ellenséget egészen a' Sutedzen tul visszaverék. 11kén a' britt haderő része máris a' folyam tulpartján volt az ellenség földén. 14én a' fő kormányzó a' kussini táborból nyilatkozványt bocsátott ki, melynek tartalma mintegy következő: Az indusbritt kormány kényszerítve látta magát háborut viselni a' lahorei státussal egy általa elő nem idézett beütés következtében, melyet e' hatalom a' britt birtokba tón. Azóta a' britt sergek négy nagy ütközetben mindenkor fényesen diadalmaskodtak. Az ellenség tönkrevérve, máris több mint 220 álygut vesztett. Jóllehet már ura az ellenséges földnek, a' britt kormány mégsem akarja birtokát nagyobbítani. Annál inkább, mert mint előbb, ugy most is legöszintébb ohajtása Lahoreban olly szík kormányt látni, mely elég erős fogna lenni hadsergéné uralkodni, alattvalóit ótalmazni, s a' britt kormányt elég biztosítékot adni a' béke további fentartása iránt. A' britt hatalom és Lahore status közt 1809ben kötött szerződést azonban ez utóbbi hatalom minden ok nélkül megszegé. A' britt kormány tehát kénytelennek érzi magát olly rendszabályokhoz nyulni, miknek czélja az irányában elkövetett sérelmért kellő elégtételt, a' háboruköltségek fejében tökéletes kárpótlást's jövőre határai nyugalmát's biztonságát megnyerni. E' végre egy része a' lahorei státusnak az indusbritt kormány kezeiben marad. Mindenesetre azonban a' Sutedzs és Beas közti síkság kerületei, miknek jövedelmei egy részét képezendik a' Lahore status által fizetendő kárpótlásnak, a' britt birtokhoz fognak kapcsolatni. Végül a' fő kormányzó felhija az indus főnököket, legyenek neki segítségül egy olly szík kormány alapításán Rundsit Szing maharadzsa valamely származékának személyében, mely elég erős lenne a' britt kormány öszinte ohajtásának megfelelni, ugy hogy a' fő kormányzó képes legyen a' világnak tanubizonyosságot adni a' britt hatalom mérsékeltége's igazságosléte felől. Azonban ha meg nem ragadják ez alkalmat és Lahorenak a' katonai fejletlen's rendtelenségből kiszabadítására netán újabb ellenséges lépések tétetnének az indusbritt kormány ellen, akkor a' fő kormányzó Pendszab jövőkormányára iránt olly rendszabályokat hozand, minökét a' britt hatalom érdeke's bizottságára nézve igazságosak és észszerűeknek foglítani. — A' febr. 21kei delhii hírlap szerint Golab Szing, ki már előbb érkezett meg Lahoreba, tüstint vezérre lón nevezetve's a' fő kormányzóhoz alkudozások végett küldve. — A' britt szuroné volt ismét a' fő feladat, miután a' Delhiből érkezett álygut az ellenség sánczait megrendíték. A' 32d. gyalog ezred's egy roppant ályguttelep-védte tábor egyszerre három felől támadatott meg. A' szíkek heves tüzelése alatt kímélve tón az angol gyalogság lövéseket, míg a' sánczok lábaig előnyomult. Az érdemteljes agg harczi Dicke, ki már 35 év előtt egy hegyi skót ezred fölött parancsnoka Spanyolországban, a' bevett sánczon esett el. Epen ugy Taylor a' 2d. hadosztály parancsnoka. Általjánfogva a' tiszték vesztesége ismét igen sajnálatos; a' halál a' legjelesbeket's legvittezebbeket válsztá közülök martalékul, s a' csatatéren megholtakat hihetőleg egy harmada követendő a' sebesülteknek. Waldemar porosz kir. herceg e' csatában is részt vón kíséretebeli tiszteivel. A' hivatalosan tudósító Gough így ír rólok: „E' csatában ismét megtisztelték bennünket Waldemar porosz herceg's kíséretebeli mindkét lovagja, Oriola és Gröben grófok jelenlétökkel. Itt, valamint Mudki és Ferosahban is, nem elégték e' jeles vendégek csupán távolról néző szerepet játszani, hanem láthatók óket, míg a' csatát tartott, az előbajnokok sorában, hol mindig legnagyobb vesztély fenyegetett.“

A' mart. 23kai alsóházi ülés folytatában a' Patten által indítványzott vasutbizottság helybe lón hagyva. — Palmerston lord kérdezvén: vajjon Anglia Buenosayressel valóban háboruskodik e' vagy nem? Peel hozadalmasan fejtegeté azon okokat, melyek a' „szives egyetértéssel munkálkodó“ francia és angol kormányokat a' rio-platai státusok ügyeibe avatkozásra, sőt még a' háboru megszüntetése végett kényszerítő rendszabályokra is birták's egy uttal kijelenté, miszerint Buenos-ayres megszállása még nem formaszertint háboru, s mi a' parnai hadjárat illeti, ez nem szándékoltatott előre's a' kormány még bővebb tudósításokat vár azok megtudása végett; mihelyt ezek megérkeznek, tüstint a' ház elibe terjesztendi a' szükséges közléseket. —

Mart. 25kén este a' korona's horgony-vendéglöben számos munkás gyült öszsze az angol nemzet rokonszen-

vét a' lengyelek mostani szabadsághüzdelmé iránt nyilvánítani. Mint természetes, a' szónokok igen kemény kifejezéseket használtak's petítiót határoztak a' parlamenthez egy a' „Lengyelország visszaállítatása“ czím alatti angol nemzeti bizottság kinevezetése iránt. A' szónokok közt volt az isméretes chartista O Connor és szerkesztőtársa Harney; ugyszinte egy német menekvő Schapper, előbb tanuló Gieszenben, most könyvkötő Londonban.

Mart. 28kán reggeli 3 órakor alsóháza az új kereskedelmi tervet's a' gabona-törvények legközelebb megszüntetését illető Peelféle bill tárgyában szavaztak. A' bill másodsori (szókás szerint határozó) olvastatása 302 szóval 214 ellen ment keresztül. Miniszteri többség 88.

Egyike az angol alkotvány-engedte legmagasb politikai megítiszteléseknek, t. i. parlamenti hálanyilatkozat april 2kán mindkét házban különösen Smith vezérőrnagynak az Alliwalmellett általa kivított győzedelmért, aztán Hardinge fő kormányzóknak's Gough főhadvezérnek lón megszavazva, — valamint az öszses tisztségek is's a' sülteszi hadtest minden európai's indiai seregosztályinak, mint kik a' Harriki vagy Sobraon melletti győzedelem tényezőji valának. A' vezérek e' hálaszavazatban „ügyes's érdemteljes önviselet, kitünő vitézség's okosság“ miatt, — a' tiszték, „kitünő szolgálat“ ért, — az altisztek's köztvétekek „rettenhetlenség és példás figyelem“ ért dícsértetnek. Smith vezérőrnagyot illetőleg, ki először részesült ily magasztalásban, a' szavazatindítványzó miniszterelnök a' hadastyán előbbi hadiszolgálatit is megemlíté, miket a' pyrenaei félszigeten, Toulouse's Waterloo mellett, valamint déli és éjszaki Amerikában, névszerint Ujorleansban véghezvitt vala. Hardinge fő kormányzón mint a' hadmenet politikai vezérlőjében, a' legyőzöttek iránti bölcs mérsékletet magasztalá Peel's végül jelenté, miszerint a' fő kormányzó's főhadvezér peer-méltóságra fognak emeltetni, mivel a' királynő önhatározatából kész óket megjutalmazni. Hasonló hálaszavazás történt a' keletindiai társaság igazgatósági ülésében is, mely april 3kán reggel tartatott. Hardinge peer-címe, mint hallik, penshursti (Kent grófságban) báró Penshurst lesz.

Franciaország.

April. 6kai követkamrai ülésben Gasparin — a' protestans Montalembert véd's pártfogó szót emelt a' cannesi reform. egyház tagjainak egy kérelme tárgyában, kik is a' fölött panaszkodnak, hogy a' tisztán vallási iratoknak, névszerint a' bibliának házaló eladása rendőri engedélytől függesztetett föl. „Minél inkább tisztelek, ugymond, valamely isteni szolgálatot, annál szomorítóbban hat meg azt fenytő rendőrségi ótalom alá helyeztetve látni. Örvendek a' vitázásnak, még akkor is, ha a' megtámadások azon isteni szolgálat ellen intéztetnek, melyhez tartozom. Soha sem kívántam volna felsőbbégi közbejárulást azon könyvek ellen, melyek a' protestantismust megtámadják, bárha sértegetéssel legyenek is telve a' protestans vallásra irányzólag, mintha ez például simonia, fényüzési vagy pénzvallás volna. Mert noha fájdalmasan estek ezen vádak, mégsem tartok tőlök, mert bízom az igazság hatalmában. Angliában más vallási kevesebbség van mint Franciaországban, mely ugyan is gyülekezetivel nyugtalanságot is gerjeszt az országban, s mit mondanátok, ha ő felsége kormányja ugy találná, hogy ezen kevesebb szám igen sok joggal bír, ha gyülekezetit elnyomná, megtiltaná neki vallási könyveit terjeszteni, templomokat építeni, rendőrségi engedély nélkül templomokat megnyitni, Angliában, Indiában, hova térítőji erkölcsiséget visznek's telepítnek? Ti boszankodni fognátok's én még inkább mint ti.“ Martin pecsétőr elismeré a' vallási vitázás jogát, de azt csak bizonyos határok közt engedé meg, mint melynek nem szabad sértegetésre fakadni egy más isteni szolgálat ellen's az említett házaló eladás tárgyában azt állítá, mikép a' kért engedély bizonyonnyal mindenkor meg fog adatni, ha t. i. az iratok semmi erkölcs- vagy vallássértőt nem foglalnak magokban. Gasparin azonban e' nyilatkozattal meg nem elégtelt, hanem a' házakbani eladás korlátlan jogul kívánta, miután a' törvény csak az utczákoni áruilást tiltja. A' kamra a' kérdéses kérelmet a' belügy's isteni szolgálat minisztereireh utasítá.

Algiri tudósítások szerint Jussuf tábornok folyvást üzi Abdelkadert. Az által, hogy éjjel őrtüzet nem gyújtott, sikerült indulóját az ellenség előtt három nap titokban tartani, mégis utána csak 30 órával érkezett később a' kis Zamina városba, mely az emirt barátságosan fogadá's e' miatt a' francziáktól megfenyítettett. Sidi Busidből Abdelkader 4—800 lovassággal nyomult Dzsebel Amurba's Jussuf a' várost pusztán's lakosoktól elhagyatva találta. — A' nyugalom ugyan legtöbb ponton ismét helyre van állítva's a' számos főnök rendre meghódolt, a' nyugati határszelen még sem uralkodott eléggé békés hangulat's hire járt, hogy Aumale hercz.lón kiszemelve hadvezetőül Abdelkader csapatá ellen, mely most állítólag két elkülönített osztályból — az egyik ugyanis Bu Hamdis, a' másik Abdelkader embereiből áll. Cavaignac Maluya melletti hirtelen megje-

lente legalább azon eredményt szüld, hogy az ellenség a határokról kissé belebb vonult. Francia oldalon időközben ismét összeütközés történt. Egy marabut 2000 gyalogot s 1200 lovat gyűjtte össze s megígérte nekik, hogy őket Tlemsanba kardesapás nélkül vezetendi. Cavaignac tábornok elejökbe nyomult s azok megállapodva várták a támadást, mely azonban szétütközésük s pár száz holtjaikkal végződött. Azonban a körülmény, hogy, a mi ritkán történik, nyílt mezőn fogadák az ütközetet, később világított ki; tudomásra jöve ugyanis, mikép a próféta azon ígérettel biztatta őket, hogy a föld a hitetlenek (szerintök kereszténynek) lábai előtt megnyilándik s mindnyájukat elnyelendi. Az ütközet mart. 23kán ment véghez, mit a kihívás egy olly faja előzött meg, melyben az új khalifa a küzdelem óráját s helyét is kijelölte.

A Belgium és Franciaország közti kereskedelmi szerződést illető törvényjavaslat a követkamrában aprilis 1jén 209 szóval 30 ellen elfogadtatott.

A st. etiennei s zénbányákban a munkások letették a szentöröt, de tartózkodtak minden erőszakoskodástól. Reménylik azonban, mikép husvét után a munkák ismét folyni fognak, miután a díjesökcentés, mely oka volt a munkamegszünésnek, nem fog megtörténni. Ezen esemény következtében a lyoni gyármunkások egy kérelmet nyújtottak a parlamenthez minélhamarábbi munkarendszerezés iránt.

Lengyelország.

Krakóbul úgy látszik minden élet eltűnt, az utcákon halálsend uralkodik; csak a kémség mozog idestova s keresztreszi áldozati. Az egész város nagy börtönhez hasonlít, mely előtt katonák állanak őrt. Kevés család létezik, mely valamely tag vesztését vagy bebörtönözését ne siratná, sok fiatal az ütközetben esett el, többen a négy világrész felé széledtek. Csak a Kazimierz (zsidóváros) hagyott kevés nyomot a forradalom. Mint előbb, most is láthatni ott szakálos zsidókat s delin fürtözött izraelita hölgyeket sűrű-

ni forogni s egymás közt mulatozni. Eleinte azt gondolták a zsidók, hogy a lázadásban mindnyájukat le fogják könczolni, e miatt sokan pénzékebe rejtőztek.

Orosz Lengyelországban minap minden lakos fegyverei átadására köteleztetett. A herceg-helytartó újabb parancsa következtében azonban a határtisztek, erdősők és postafelügyelőknek a fegyverhordás megengedettett, a polgároktól ellenben s magányos személyektől, kik békebírói hivatalt viselnek, községlőjártóktól, mint általánosan minden személytől, mely fizetést nem huz a kormánytól, a fegyvertartási s hordási szabadság elvétellett. Így tehát ugyszólván az egész ország le van fegyverezve. Eddigelő legalább némely egyes személyeknek, melyek az illető rendőrségi hatóságok bízalmát bírták, engedélyjegy-váltás s évenkénti adó mellett szabad volt fegyvert hordozni, olly megszorítással azonban, hogy egy helységben csak három rendőrségre bélyegzett lőszer létezhessek. E kedvezést is megszüntette az újabb rendelkezés.

31 ik szám.

É R T E S Í T Ő.

1846.

A' gőzösök járása aprilis hónapban.

Pestről Bécsig naponként reggeli 7 órakor.

" Drenkováig minden vasárnap, Tittelnéli kikötéssel, egy le- mint felfelé, — továbbá minden szerdán. — A' vasárnaponként Drenkova felé induló gőzösök Konstantinápolyt is érintik, u. m. aprilis 12- és 26kán az oláh-, aprilis 19kén pedig a' török részen.

" Zimonyig Eszékneli kikötéssel, egy le- mint felfelé, minden esütörtökön. A' lefelé járó gőzösök indulási ideje: reggeli 5 óra.

Indulások Sziszekről Zimonyon át Szegedig.
Sziszekről indul april. 11-, 20 és 29kén.
Szegedről indul ugyanezen napokon.

Ezeket mint rendes járáskokra meghatározott gőzösökön kívül még egy teherhajó is fog e' vonalon járni.
A' közbejövő változtatások különösen tudtul fognak adatni.
Pest, aprilisben 1846.

Épületfa - árverés.

A' zombori kir. kincstári igazgatóság részéről 1846. k. évi aprilis hó 30kán délelőtti 10 órakor Zomborban, a' bácsi uradalomban létező következő különféle átmérőségek kemény épületfa-mennyiségek, sző- vagy írásheli ajánlatok mellett árverés útján eladatni fognak, ugymint:	A' karavukovai erd. raktárban 161 szál
A' plávnai erdőszeti raktárban 338 szál	" apatini " " " 1050 "
" palánkai " " " 160 "	" bezdáni " " " 113 "

Haszonbérlet.
A' mármaros kir. kamrai igazgatóság részéről közhírré tétetik, hogy a' szigeti kir. kamrai uradalmi tisztséghez tartozó alább megnevezendő haszonvételek 1846dik év november 1ső napjától kezdve három egymásután következő évre újonti haszonbérbe ugyancsak 1846dik év május hó 4dik napján a' nevezett uradalmi tisztség írszobájában tartandó árverés útján ki fog adatni.

1ször A' szigeti kir. uradalmi korona ezimű nagy vendégfogadóház alatti 2dik és 3ik számmal jegyzett kétrendű kereskedési boltok.
2ször A' szigeti kir. uradalmi provisoralis curia alatti 4ik 6ik 8ik és 9ik számmal jegyzett négy kereskedési bolt.
3ször A' rónaszéki uradalmi koresmaház, az ottani mészárszék és a' felső rónai lisztelő malom.
4ször A' szlatinai handali vendégfogadó és odaváló mészárszék.

Haszonbérlet.
A' nagyméltóságú magyar kir. kincstár Ugoesa megyében helyezett tiszta-ujlaki uradalmában a' kir. kisebb haszonvételek jelesül:
a) Tiszta-Ujlak mezővárosban az ugynevezett 'fekete sas' és 'fehér hajó' vendéglőkben egy a' hatház nevű utcában és a' Tiszta-révnél helyezett koresmákban és minden más a' helybeli lakosoktól a' haszonbérlet által maga költségén bérlendő házakban mindennemű italoknak koresmáltatása.
b) A' sör- és pálinka-főző-házak, vágómárhák hízalására való tágas istállók és ugyanott egy szőna-farthatásra szolgáló belső pusztá-telekkel, végre c) a' tiszta-ujlaki mészárszék 20 holdnyi kaszáló réttel f. 1846dik évi november 1től kezdve három egymást követő esztendőre közönséges árverés útján a' legtöbbet ígérőnek f. évi május 28kán helyben Tiszta-Ujlakon az uradalmi irodában haszonbérbe fognak adatni. A' bérleti szándékozók 240 p. ft. bánatpénzzel ellátva az árverésben részt vehetnek; addig is a' bérleti feltételeket egy a' bérbe adandó tárgyakat a' tiszta-ujlaki kincstári uradalmi tisztségnél megismerléhetik. Írásban tett ajánlatok május 27dike estvéjéig elfogadtatnak. — Sziget martius 7kén 1846. 1-3

† Szállás-kiadás. Ó-Budán a' főtéren egy szállás, egy tágas bolt, 3 szoba, pince fűskamra és padlással folyó évi Jakabnaptól kezdve bérbe adandó. A' bérleti szándékozók bővebb tudósítást vehetnek vagy e' lapok kiadó-hivatalánál, vagy az érintett ház tulajdonosánál (főtér 88. sz. alatt) Ó-Budán. 2-3

A' tolnai szeder-selyem egyet alapszabályai értelmében tavaszi közgyűlést f. e. april hónap 20dik napján Szegzárdon délelőtti 10 órakor fogja Fejős János alelnök ur házában tartani az alapszabályok 16dik szakasz értelme alá eső részvénytartozások fellett tanácskozás végett pedig rendkívüli közgyűlés határozatán, ennek határideje Szeg-

zárdon délutáni 4 órakor a' ns. megye házában május hónap 14ik napjára tüzetik ki, miről a' t. cz. részvényes urak választványi határozatból alulirt által ezennel értesítettek. — Költ Szegzárdon Aprilis 10kén 1846. — Stann Ferencz a' tolnai szeder-selyem egyet jegyzője. — 2-3

A' jégverés elleni biztosítás ügyében.

Azon biztosíték, melyet a' fenálló kölesönösen biztosító egyesületek részvevőknek azon károka nézve nyújtanak, melyek a' természetvényekben jégverés által okozottak, mindedig daczára a' félreismérhetlen s közhasznu törekvésnek, több oldalról a' leglényegeseb kívánatok s igényeknek, t. i. azon várákozásnak: hogy a' szenvedett kár gyorsan s tökéletesen megtérítették, nem felelhetett meg; mivel a' kölesönösen biztosító egyesületek rendszeren csak január végével szokták kihirdetni végzéseiket s ugyanekkor a' kárpótlási mennyiséget is meghatározni; mely oknál fogva a' felek ez időig minden tekintetben bizonytalanságban tartatnak.

Ezen kellemetlen állapot többszöri felszólalásokra nyújtott alkalmat a' magyar birtokosok részéről, hogy a' jégverés elleni biztosítás meghatározott díjak mellett, azon feltét alatt, hogy a' kár tökéletesen megtérítették, Magyarországra is behozassék.

De mivel az illy biztosítás nagyobb veszélynek van kitéve, semhogy azt, ugyanazon díjfeltételek mellett, melyeket a' kölesönösen biztosító egyesületek meghatároztak, valószínűleg tetemes vesztéség nélkül létesíteni lehetne, ennél fogva noha alulirt t. cz. igazgatóság a' hozzá intézett felhívásnak hajló vala készséggel engedni, mégis, hogy működéséi körében kellő óvatossággal járhasson el s a' biztosítottak se terheltessenek szerfölött, ezelszerűnek vélte, a' már néhány év előtt magyar hírlapok útján is köztudomásra jutottat ugynevezett vegyes rendszert életbe léptetni, mely szerint a' társaság az egész vesztéséget szenved, e' felett a' biztosítottat a' szabályok 21dik §a szerint a' magyarországi vállalat után fenmaradt nyereséményben részesíti.

Ezen rendszer vétetett folyamatba Olaszországban is, hol egy évtized alatt egész mostanig, az ottani mezeli gazdák s birtokosok általánosan megelégedülésre s a' köz-kívánatra is tökéletesen megfelelőleg gyakoroltatik; ennél fogva alulirt központi igazgatóság azon reményre érzi magát feljogosítva, hogy az Magyarországon is ezelszerűleg alkalmaztathatik.

Közbiztosító intézet központi igazgatósága.

Jégverés elleni biztosítás.

azon jótállás mellett, hogy a' kár tökéletesen megtérítették s a' biztosított felek a' netalán fenmaradt nyereséményben részesítettek.

A' trieszti es. kir. szabad. közbiztosító intézet

(Assecurazioni Generali Austro-Italiche in Trieste *)
a' jégverés elleni biztosítást előleg 1846dik évre Magyarországon, a' következőleg osztályozott természetvényekre 100 ft értékűtől

1ső osztályúak: takarmányfüvek, répa, burgonya	1%
2dik " minden gabonafaj, kukorica, olajvetések s hüve-lyes vetemények	4%
3dik " Konyha-vetemények, gyümölcs, kender, len	6%
4dik " Bor, dohány, komló s minden kereskedési természetvény	10%

ezen föltételek mellett elfogadják:
1) A' biztosított természetvény jég által elpusztított mennyisége, a' biztosított ár szerint, vagy egy 6 hónap alatt kiűzetendő számolási irat által (Liquidations-Schein) vagy a' biztosított kívánata szerint azonnal is, levonván a' törvényes 6% kamatot, tökéletesen kármentesítették.

2) A' nyeresémény fele, mely — mint a' szabályok 21d. §ban érintetett — az alakulandó mérleg szerint Magyarországon ezen vállalkozási ág után az év végével a' társaság részire háramlik, a' biztosítottak közt, minden egyes által biztosított összevet vevén arányul, elosztatik, minden előzetési igény nélkül, ha a' reménylt nyeresémény helyett veszteség fordulna elő, melyet a' társaság minden esetben egyedül viselni tartozik.

Ennél fogva alulirt főügynökség egész tisztelettel fölkéri a' t. cz. közönséget, hogy valamint a' jégverés elleni biztosításra, ugy a' tűz-, vízáradás-okozta károk elleni, és élet-biztosító osztályokra nézve is, (a' teendő tudakozások bérmentve kéretnek) minél nagyobb részvétének örvendezhessen.

Kunewalder testvérek.

Bejelentések egész Magyarországra nézve benyújthatók biztosító hivatalunknál Dunasoron Wurmudvar szegletén, Szegeden Swarczenfeld s társa uraknál, Eszéken Lay Mihály urnál s Magyarországon a' es. k. szabad. közbiztosító intézet minden helybeli ügynökénél.

*) Alapított 1831ik évben a' törvény által megengedett minden biztosításokra nézve, bir 6,300,000 pengő forint szavatossági tőkével, és pedig különféle tartalék-összegekben 2,700,000, 15képzőben 2,000,000 ft, az évenként befolyó díjakban és kamatokban 1,600,000 ft.

† Valódi, vörös, háromlevelű stájer löhermugot legjutányosb áron kaphatni Schöberl Józsefnél pesti Leopoldváros, Szécutca 110 szám alatt. 1-3

Bosconak a' budai varszínházban szerződött 3dik előadása folyó hó 19dikén esti 7 órakor kezdődik, jegyeket válthatni reggeli 9 óratól délutáni 6 óráig a' színházi pénztárnál.